

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettelyt>Menettelyjen määräajat Menettelyjen määräajat

Portugali

1 Erityyppiset määräajat, joita sovelletaan siviiliasioita koskevien menettelyjen yhteydessä

Ajalla on merkitystä oikeudellisissa kysymyksissä. Siviilioikeuden alalla oikeustilanteissa noudatetaan kahdentyyppisiä määräaikoja: siviilioikeudellisia ja menettelyllisiä määräaikoja. Määräaikoihin sovelletaan niiden aineellisen tai prosessuaalisen luonteen mukaan erilaisia sääntöjä ja alkamisajan laskentatapoja.

Lakisäätöiset määräajat ovat siviilioikeudellisia, jollei erikseen toisin säädetä.

Siviilioikeudellisten määräaikojen osalta Portugalin siviililaissa (*Código Civil*) mainitaan erikseen vanhentuminen (*prescrição*), määräajan menettäminen (*caducidade*) ja nautinta-ajan päättyminen (*não uso*) (siviililain 298 §).

Vanhentumiseen voidaan vedota silloin, kun tietyn oikeuden haltija ei ole käyttänyt oikeuttaan laissa säädettyssä määräajassa, jos kyseinen oikeus on vapaasti haltijansa käytettävissä eikä laissa ole toisin säädetä. Tarkoituksena on korostaa oikeusvarmuuden ja -turvan merkitystä, jottei oikeuden käyttäminen voi keskeytyä ennalta määrittämättömäksi ajaksi. Vanhentumiseen voi vedota ainoastaan sellainen henkilö, jonka eduksi se koituu, eikä tuomioistuini voi tutkia asiaa omasta aloitteestaan.

Määräajan menettämisellä tarkoitetaan lyhyesti sitä, että oikeus tai oikeustilanne raukeaa ilman taannehtivaa vaikutusta määräajan umpeutumisen vuoksi. Jos määräajan menettäminen tulee kyseeseen asianosaisten harkintavallan piiriin kuulumattomissa asioissa, tuomioistuini tutkii asian omasta aloitteestaan ja siihen voidaan vedota prosessin kaikissa vaiheissa. Jos määräajan menettäminen tulee kyseeseen asianosaisten harkintavallan piiriin kuuluvissa asioissa, siihen on ensin vedottava oikeudenkäynnissä tai tuomioistuimen ulkopuolissa menettelyissä.

Nautinta-ajan päättyminen tarkoittaa sitä, että esineen täysimääräistä tai osittaista käyttöoikeutta ei ole käytetty eli sen taloudellisista hyödyistä tai eduista ei ole nautittu laissa säädettyinä määräaikana. Nautinta-ajan päättyminen johtaa kyseisen oikeuden lakkaamiseen.

Tuomioistuini ei voi tutkia nautinta-ajan päättymistä omasta aloitteestaan.

Menettelylliset määräajat ovat laissa vahvistettuja määräaikoja, joilla menettelyssä saadaan aikaan tietty vaikutus (tämän käsitteen piiriin kuuluvat esim. kanteen nostamiselle ja vastustamiselle asetetut määräajat), kuten määräajan pidennys tai ehdoton määräaika.

Määräajan pidentäminen tarkoittaa, että mahdollisuutta toimen suorittamiseen tai toisen määräajan alkamisaikaa siirretään määrättyyn ajankohtaan.

Kun pidennetty määräaika seuraa ehdoton määräaika, nämä kaksi lasketaan yhdeksi määräajaksi.

Menettelyllinen määräaika voidaan vahvistaa laissa tai tuomioistuimen päätöksellä.

2 Luettelo päivistä, jotka eivät ole 3. kesäkuuta 1971 annetussa asetuksessa (ETY, EURATOM) N:o 1182/71 tarkoitettuja työpäiviä

Seuraavat päivät määritellään Portugalin lainsäädännössä yleisiksi vapaapäiviksi:

1. tammikuuta, pitkäperjantai, 25. huhtikuuta, 1.toukokuuta, 10. kesäkuuta, 15. elokuuta, 8. joulukuuta ja 25. joulukuuta.

3 Mitä yleisiä sääntöjä sovelletaan erilaisten siviilimenettelyjen määräaikoihin?

Portugalin siviiliprosessioikeuden yleissäännön mukaan noudatetaan 10 päivän määräaika, jos erityissäännöksiä ei ole annettu. Määräajan kuluessa asianosaiset voivat esittää jotakin toimea tai oikeudellista menettelyä koskevan hakemuksen, mitättömyysväitteen, liittäneisen väitteen tai käyttää jotakin muuta prosessuaalista oikeutta. Määräaika, jonka kuluessa asianosainen voi vastata vastapuolen vaatimukseen, on niin ikään 10 päivää (*Código de Processo Civil*, siviiliprosessilain 149 §).

4 Kun teko tai virallinen toimi on suoritettava tietyn ajanjakson aikana, milloin ajanjakso alkaa?

Pääsäännön mukaan määräaika vastauksen jättämiselle alkaa sen toimen tiedoksiantamisesta, johon vastataan (siviiliprosessilain 149 §:n 2 momentti).

Tiedoksianto vireillä olevan prosessin asianosaisille tehdään heidän asiamiehilleen.

Kun tiedoksianto koskee asianosaisen paikalletuloa, asiamiehelle lähetettävän tiedoksiannon lisäksi asianosaiselle itselleen on lähetettävä kirjattu kirje, jossa mainitaan paikalletulon päivämäärä, paikka ja tarkoitus.

Tiedoksianto asiamiehille tapahtuu sähköisesti (ks. päätös (*portaria*) nro 280/13, tehty 26.8.2013). Tietokonesovellus varmentaa tiedoksiantopäivämäärän.

Tiedoksiannon oletetaan tapahtuvan kolmen päivän kuluessa lähetyspäivästä tai ensimmäisenä tätä seuraavana työpäivänä.

Kirjatulla kirjeellä vastaanottotodistusta vastaan jätettävä haaste katsotaan jätetyksi sinä päivänä, jona vastaanottotodistus on allekirjoitettu. Asianosaisen katsotaan ottaneen haasteen vastaan, vaikka kolmas osapuoli olisikin allekirjoittanut vastaanottotodistuksen, ja haaste katsotaan toimitetuksi suoraan hänelle, ellei toisin osoiteta (siviiliprosessilain 230 §:n 1 momentti).

Rahamääräisten maksuvelvoitteiden suorittamista koskevat kanteet, jotka johtuvat kirjallisista sopimuksista, joissa osapuolet ovat vahvistaneet kotipaikan mahdollisia riita-asioita koskevaa tiedoksiantoa varten, toimitetaan tiedoksi postitse, jos kanteen rahamääräinen arvo on enintään 30 000 euroa tai jos arvo ylittyy mutta kyseinen velvoite koskee tavaroiden tai palvelujen jatkuvaa toimittamista. Jos vastaanottaja kieltäytyy allekirjoittamasta vastaanottoilmoitusta tai vastaanottamasta haastetta, postinjakelijan on kirjattava asia ennen kannekirjeen palauttamista ja tiedoksianto katsotaan toimitetuksi, kun tapahtuma on kirjattu. Määräaika alkaa kulua tällöin tapahtuman kirjaamispäivästä.

Jos asiakirja palautetaan siksi, ettei vastaanottaja ole lakisäätöisessä määräajassa noutanut kirjettä postitoimistosta, tai siksi, että muu henkilö kuin haastettava on kieltäytynyt allekirjoittamasta vastaanottotodistusta tai ottamasta vastaan haastekirjettä, tiedoksianto toistetaan ja haastettavalle lähetetään vastaanottotodistusta vastaan uusi kirjattu haastekirje. Tässä tapauksessa henkilölle jätetään varsinainen, viralliselle lomakkeelle laadittu kirje, jossa on jäljennös kaikista pakollisista tiedoista. Postinjakajan on kirjattava päivämäärä ja asiakirjan täsmällinen jättöpaikka sekä lähetettävä todistus välittömästi tuomioistuimeen. Jollei kirjettä ole voitu jättää haastettavan postilaatikkoon, postinjakaja jättää tälle käynti-ilmoituksen. Tässä tilanteessa haaste katsotaan jätetyksi päivänä, jona postinjakaja on kirjannut sen, tai, mikäli haastettavalle on jätetty ilmoitus, kahdeksantena päivänä kyseisestä päivästä (määräajan alkaminen katsotaan tiedoksiannetuksi uudella kirjeellä). Näin ollen haasteella aloitettu menettelyllinen määräaika alkaa kulua tuosta hetkestä.

Kun asiamies, ulosottoasiamies tai oikeusvirkamies jättää haasteen haastettavalle, määräaika alkaa kulua siitä hetkestä, jona kyseinen henkilö allekirjoittaa haastetodistuksen.

Siviiliprosessilainsäädännössä säädetään määräajan pidennyksestä (lainsäätäjän myöntämästä lisämääräajasta) sen vuoksi, että haastepaikka ja asian käsittelevä tuomioistuin sijaitsevat kaukana toisistaan tai ettei haastettavaan ole saatu henkilökohtaisesti yhteyttä. Näissä tilanteissa ehdoton määräaika alkaa kulua vasta kyseisen ajanjakson päättyessä.

Haaste jätetään julkisten ilmoitusten ja yleisön käytössä olevilla verkkosivuilla julkaistavien kuulutusten avulla, jos haastettavan olinpaikka ei ole tiedossa (ks. edellä mainittu päätös nro 280/13, tehty 26.8.2013, 24 §). Tällöin haaste katsotaan jätetyksi kuulutuksen julkaisemispäivänä. Määräaika vastineen jättämiseksi alkaa kulua lakisääteisen lisäajan päätyttyä.

5 Voiko määräajan kulumisen aloittavaan hetkeen vaikuttaa tai sitä muuttaa se tapa, jolla asiakirjat lähetetään tai annetaan tiedoksi (henkilökohtaisesti haastemiehen välityksellä tai postitse)?

Kyllä. Ks. edelliseen kysymykseen annettu vastaus.

6 Kun määräajan kulumisen alkaa jostakin tapahtumasta, lasketaanko määräaikaan mukaan päivä, jona tapahtuma ilmenee?

Päivää, jolloin toimi suoritetaan, tapahtuma ilmenee, päätös tehdään tai asia annetaan tiedoksi, ei lueta määräaikaan.

7 Kun määräaika on ilmaistu päivissä, tarkoittaako ilmoitettu päivien lukumäärä kalenteripäiviä vai työpäiviä?

Laissa tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu menettelyllinen määräaika on yhtäjaksoinen. Sen kuluminen keskeytyy kuitenkin oikeuslaitoksen loma-ajaksi, paitsi jos menettelyllinen määräaika on vähintään kuusi kuukautta tai jos kyse on lain mukaan kiireellisissä pidettävissä prosesseissa suoritettavista toimista, ellei tuomari asianosaisia kuultuaan tee perusteltua päätöstä määräajan keskeyttämisestä. Kun prosessioikeudellisen toimen suorittamiselle asetettu määräaika päättyy päivänä, jolloin tuomioistuimet ovat suljettuina, päättymispäivä siirtyy seuraavaan työpäivään.

Oikeuslaitos on lomalla 22. joulukuuta – 3. tammikuuta, palmusunnuntaista pääsiäismaanantaihin sekä 16. heinäkuuta – 31. elokuuta.

8 Entä jos määräaika on ilmaistu viikoissa, kuukausissa tai vuosissa?

Jos määräaika on ilmaistu kuukausissa tai vuosissa, aloitusajankohta määritellään samalla tavalla. Määräaika alkaa siis kulua sitä päivää seuraavana päivänä, jolloin määräajan kulumisen aloittava haaste jätetään, tiedoksianto tehdään tai tapahtuma ilmenee.

9 Milloin viikoissa, kuukausissa tai vuosissa ilmaistu määräaika päättyy?

Päivissä ilmaistu määräaika päättyy, kun aloitushetken on lisätty määräajan pituus päivinä, kuten tämän kohdan b alakohdan annettua vastauksesta käy ilmi.

Viikoissa, kuukausissa tai vuosissa ilmaistu määräaika, joka alkaa kulua tietyistä päivästä, päättyy viimeisen viikon, kuukauden tai vuoden vastaavana päivänä klo 24.00. Jos viimeisenä kuukautena ei kuitenkaan ole vastaavaa päivää, määräaika päättyy kyseisen kuukauden viimeisenä päivänä (siviililain 279 §:n c momentti).

Jos määräajan kohteena oleva toimi on toteutettava tuomioistuimessa ja määräajan päättymispäivä on sunnuntai tai yleinen vapaapäivä, määräaika voidaan siirtää ensimmäiseen seuraavaan työpäivään, koska kyseiset päivät katsotaan oikeuslaitoksen loma-ajoksi.

10 Jos määräaika päättyy lauantaina, sunnuntaina tai yleisenä vapaapäivänä, pidennetäänkö sitä seuraavaan työpäivään?

Tuomioistuimet ovat avoinna vain työpäivisin.

Kaikissa menettelyllisten määräaika-alkamisajan määrittämistä koskeissa tapauksissa sovelletaan sääntöä, jonka mukaan prosessioikeudellisen toimen suorittamiselle asetetun määräajan päättymispäivä siirtyy seuraavaan työpäivään, jos se osuu päiväksi, jolloin tuomioistuimet ovat suljettuina.

11 Onko olemassa tilanteita, joissa määräaika pidennetään? Millä edellytyksillä määräaikaan voi saada pidennyksen?

Laissa vahvistettua menettelyllistä määräaika voidaan pidentää laissa säädettyissä tapauksissa. Asianosaisten suostumuksella määräaika voidaan pidentää yhden kerran ja samantapaisella ajanjaksolla (siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 141 §).

12 Mitä määräaika sovelletaan muutoksenhakuun?

Muutoksenhaun määräaika on 30 päivää ja se alkaa kulua päätöksen tiedoksiantopäivästä. Määräaika on lyhennetty 15 päivään kiireellisissä tapauksissa sekä siviiliprosessilain 644 §:n 2 kohdassa ja 677 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

Jos toinen osapuoli on ollut poissa oikeudenkäynnistä eikä ilmoitusta oikeudenkäynnistä tarvitse antaa hänelle tiedoksi siviiliprosessilain 249 §:n nojalla, muutoksenhakumääräajan kulumisen alkaa päätöksen julkaisupäivästä. Jos poisjäänyt osapuoli ilmaantuukin saapuville ennen määräajan umpeutumista, tuomio tai päätös on annettava hänelle tiedoksi ja määräajan kulumisen alkaa tiedoksiantopäivästä.

Oikeudenkäynnissä suullisesti esitettyjä päätöksiä ja tuomioita koskeva määräaika alkaa kulua niiden julistamishetkestä, jos toinen osapuoli on läsnä oikeudenkäynnissä tai on saanut ilmoituksen.

Jos ilmoitusta ei tarvitse antaa tiedoksi, määräajan kulumisen alkaa (muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa) siitä päivästä, jona asianomainen henkilö sai tiedon päätöksestä.

Vastaajalla on yhtä pitkä määräaika vastata kantajan esittämiin väitteisiin.

Vastaaja voi vastauksessaan riitauttaa muutoksenhaun tutkittavaksi ottamisen tai oikea-aikaisuuden sekä kantajan asiavaltuuden.

Jos muutoksenhaun tavoitteena on tarkastella uudelleen raskauttavia todisteita, muutoksenhaun vireilleponon ja siihen vastaamisen määräaika jatketaan 10 vuorokaudella.

Jos vastaaja vaatii muutoksenhaun kohteen laajentamista, kantaja voi esittää vastaväitteitä 15 vuorokauden kuluessa vaatimuksen tiedoksiantamisesta.

Jos kantajia ja vastaajia on useita, jokaiselle asetetaan sama määräaika, vaikka heitä edustaisivatkin eri asianajajat. Tuomioistuimen kirjaamo varmistaa, että kaikki asiat käsitellään asetetun määräajan kuluessa.

13 Voivatko tuomioistuimet muuttaa määräaika, erityisesti paikalletulolle asetettua määräaika, tai asettaa erityisen määräpäivän paikalletuloa varten?

Lakisääteisiä menettelyllisiä määräaikoja ei voida lyhentää.

14 Jos sellainen asiakirja, joka on osoitettu asuinpaikkansa vuoksi määräajan pidennykseen oikeutetulle asianosaiselle, annetaan tiedoksi hänelle sellaisessa paikassa, jossa asuvilla ei ole oikeutta määräajan pidennykseen, menettääkö kyseinen asianosainen oikeutensa määräajan pidennykseen?

Määräaika, jonka kuluessa tietyssä siviiliasianssa vastaajaksi haastettavan on jätettävä vastauksensa, voidaan pidentää, jos tiedoksiantopaikka sijaitsee asiaa käsittelevän tuomioistuimen toimipaikkana olevan alueen ulkopuolella. Edellytyksenä vastauksen jättämiseksi asetetun määräajan pidentämiseksi on siis se, että tiedoksianto tapahtuu asiaa käsittelevän tuomioistuimen toimipaikkana olevan alueen ulkopuolella, eikä haastettavan kotipaikan sijainti, ks. siviiliprosessilain 245 §.

15 Mitä seuraamuksia aiheutuu, jos määräaikoja ei noudateta?

Ehdottoman määräajan umpeutuminen johtaa toimen suorittamista koskevan oikeuden sammumiseen. Toimi voidaan kuitenkin suorittaa myös määräajan umpeuduttua, jos sen suorittamisen on ehkäissyt oikeutettu este. Tästä riippumatta se voidaan aina suorittaa kolmen työpäivän kuluessa määräajan päättymisestä, jos tämän edellyttämä sakko maksetaan välittömästi.

16 Jos määräaika ylitetään, mitä oikeuskeinoja niitä noudattamatta jättäneillä asianosaisilla on käytettävissään?

Toimi voidaan suorittaa määräajan päätyttyä, jos kyseessä on oikeutettu este, kuten 14 kohdassa todettiin. Oikeutetulla esteellä tarkoitetaan tapahtumaa, jota ei voida lukea niiden syyksi, joita määräaika koskee, tai kyseisten henkilöiden edustajien tai asiamiesten syyksi ja joka estää suorittamasta määrättyä toimea ajoissa. Tässä tapauksessa esteeseen vetoavan asianosaisen on välittömästi esitettävä asiaankuuluvat todisteet.

Vaikka kyseessä ei olisi oikeutettu este, toimi voidaan tästä huolimatta aina suorittaa kolmen työpäivän kuluessa määräajan päättymisestä, jos tämän edellyttämä sakko on maksettu, kuten edellä todettiin. Tuomioistuin voi poikkeuksellisesti päättää alentaa sakkoa tai olla edellyttämättä sen maksamista, kun kyse on selkeästi vähävaraisesta henkilöstä tai kun sakon määrä katsotaan ilmeisen kohtuuttomaksi. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa ei edellytetä asiamiehen nimeämistä ja joissa toimen on suorittanut asianosainen itse.

Hyödyllisiä linkkejä

[Direcção-Geral da Polítca de Justiça \(oikeuspolitiikan keskusvirasto\)](#)

[Direcção-Geral da Administração da Justiça \(oikeushallinnon keskusvirasto\)](#)

[Diário da República \(virallinen lehti\)](#)

[Bases Jurídico-Documentais \(lainsäädäntö- ja asiakirjatietokanta verkossa\)](#)

Päivitetty viimeksi: 10/09/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan täällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.